

L'ACTUALITAT POLITICA

Davant de les eleccions

L'acord pres diumenge passat pel Partit Catalista Republicà ens permet de parlar del panorama polític de Catalunya a la vetlla de les seves eleccions constituents. L'acord al·ludit del P. C. R. és una conseqüència lògica de l'actitud adoptada per l'Esquerra Republicana de Catalunya. Partidaris sempre de l'entesa entre partits afins, en vista a una obra comuna, no hem cregut mai en l'absorció d'un partit per un altre pel sol fet que l'absorbent tingui el poder en aquells moments.

Les mateixes raons que aconsellaven una aliança de partits catalans d'esquerra, serveixen per a desconsellar la confusió de tots plegats dintre d'un tot sol. Car l'aliança hauria servit perquè tots els sectors de l'opinió esquerrista i catalanista s'haguessin vist representats a les Constituents catalanes; però amb la confusió, la gran massa de ciutadans esquerrans i catalanistes no trobaria expressada la seva manera de pensar en matèria política. De manera que la fusió dels partits hauria produït els mateixos mals que aparentment tractaria d'evitar.

Però a part de totes aquestes consideracions de caràcter general, hi ha en l'actitud del P. C. R. consideracions de caràcter personal que no podien deixar d'influir en l'acord pres diumenge.

Es comprèn fins un cert punt que els dirigents de l'E. R. de C., que estan per damunt de les petites ambicions que mouen moltes figures de tercera fila, en el seu desig de no disgregar les forces catalanistes i republicanes, invessin els homes del P. C. R. a entrar a l'E. R. de C. Era un últim esforç per no sucumbir davant les exigències de casinos i casinets que tenen cada un el seu aspirant a diputat. Però si la bona voluntat es comprèn, l'oferta feta no deixa d'ésser un xic infantil. És que creien de bona fe que per una acta de diputat ningú amb criteri sa s'avindria a passar a les files d'un altre partit? Aquest cas, que es dona massa sovint, es comprèn en homes el nom dels quals sap tothom, però no cal ni pensar que pogués produir-se en homes com Nicolau d'Oliver, que tenen una personalitat ben definida, ni en alguns independents que es troben en la mateixa situació que els homes del P. C. R.

Tot l'honor que recau en els homes del P. C. R. per haver menyspreat una victòria quasi certa a canvi del sosteniment de la seva pròpia personalitat, s'hauria transformat en vergonya si per una acta de diputat s'haguessin lliurat lligats de peus i mans a un altre partit que els la prometia.

De totes maneres, com hem dit abans i com hem dit sempre, lamentem aquest malentès que hi ha entre partits afins, que, si ja ho eren abans, ho són molt més ara, després de les baixes que hi ha hagut al P. C. R. El malentès, segons sembla, prové, per dir-ho amb mots expressius, del fet que uns es consideren revolucionaris i els altres homes de govern. Aquest matís, que existeix a tots els països i que, per una paradoxa ben comprensible, fa que uns tinguin les masses i els altres el poder, també s'establirà a Catalunya, segurament. Però la llàstima és que el sistema electoral actual no permeti realitzar-ho ja en el pròxim Parlament si no és amb una entesa de partits.

Els fins que persegueixen l'E. R. de C. i el P. C. R. sempre han estat els mateixos, però aquesta entesa no ha estat mai possible. En les eleccions municipals que varen portar la República, l'equívocació del P. C. R. va ésser de rebutjar l'Esquerra i considerar les eleccions com a eleccions administratives. Però, qui pot dir que actualment no sigui el contrari? Perquè si d'unes eleccions convé que surti un govern fort i homogeni, no es pot negar que són les properes eleccions. És un moment molt delicat per Catalunya i no es tracta tan sols de contraposar els grans ideals de la política, sinó també de determinar qui sabrà governar millor.

Acabem d'assolir l'aspiració de tots els catalans: poder-nos governar nosaltres mateixos, estructurar la Catalunya que generacions senceres de patriotes han somiat. Hem de demostrar que no sols volem, sinó que sabem fer-ho. Per això aquestes eleccions tenen una importància feixuga de responsabilitats.

En un moment de revolta, tots els fons es remouen i puja a la superfície el seu contingut, però quan reneix la calma, torna al fons el que ha sortit d'allí. Molts homes de l'Esquerra han criticat durament la seva minoria a l'Ajuntament, i s'han excusats precisament perquè els moments en què va ésser elegida eren de revolta; però quan ha vingut el moment decisiu, no han pogut dominar aquest element i corren el perill de sucumbir a les seves mans. I haurien d'haver tingut present que Catalunya, en aquests moments, no necessita partits grossos amb homes que volen pujar, sinó simplement persones que puguin servir.

Evidentment, d'aquests arguments també se'n serveixen les dretes. Però aquestes oblidem que les eleccions hauran d'ésser en vis-

tes a la formació d'un govern fort i homogeni, perquè han triomfat els principis republicans, i el bon govern es necessita, no per fer los desaparèixer, sinó per refermar-los a l'administració dels afers públics.

La Lliga actualment és un partit fracassat. La seva administració, tan ponderada al principi, no compta, d'ençà de la mort de Prat de la Riba, solament amb fracassos polítics per la seva adhesió a la monar-

Nicolau d'Oliver i Martí Esteve, del P. C. R.

quia, sinó que va barrejada amb fracassos fora de l'ordre polític, com l'afar del Banc de Barcelona, el del Suro i altres que certament han provocat més retraïment de capital que tota la mala administració que ella atribueix als governs d'esquerra.

La Lliga segurament canviarà, seguirà essent de dreta, però amb un esperit nou, sense totes les desferres d'institucions caducades i sense els homes que han fracassat políticament i que quan parlen semblen veus de l'altre món que vénen a recordar uns dies que certament no eren millors.

Seria doncs una pena per Catalunya que la Lliga actual triomfés. I seria una pena, demés, perquè no respondria al moment present de la vida catalana, sinó que seria resultat d'una desunió lamentable dels partits d'esquerra. Desunio que, a més a més, tot fa pensar que és contrària al pensament del President Macià, que per sobre de les contingències i petiteses de les begues quotidianes, ha procurat una harmonia que aquells a qui ell ha donat existència política han fet impossible.

Segurament el President Macià, que en un moment decisiu es va posar al front de la revolució per a portar uns llibertats que tots desitjàvem, voldria ara una col·laboració, perquè sent que els homes del 12 d'abril que van portar la República han d'anar lligats amb altres que han fet Catalunya i tots plegats fer-la més gran.

De Dijous — a Dijous

Serà bo que les grans empreses culturals a les quals ens lliurarem una vegada implantat l'Estatut, no ens fessin oblidar l'extinció d'aquells defectes que, petits i tot, comuniquen com res la sensació que som un poble endarrerit i deixat de la mà de Déu. De poca cosa ens serviria poder mostrar als forasters institucions magnífiques, biblioteques nodrides i centres d'ensenyament modèlics, si en sortir al carrer, els ulls dels nostres hostes queien damunt les parades de melons o bé de les barraques de bunyols ensenyorides de la via pública.

La llista dels atemptats a l'estètica urbana que d'un cap de dia a l'altre es perpenen a Barcelona, és innombrable. Venedors ambulants que paren llur misèria en els punts més cèntrics; entitats i particulars que pengen les mostres als arbres de la Rambla; fixadors de cartells que embruten les pedres dels casals venerables i de les construccions noves de trínca; comerciants als quals se'ls acuden sistemes de propaganda horribles...

Cal només fixar-se en la nostra Rambla, de la qual fem tantes bocades els barcelonins. En les façanes de les cases, creix espontàniament una vegetació d'anuncis indecorosos. Pel mig del passeig, deambulen els homes anunciadors, els quals exhibeixen les pensades grotesques de qualsevol pintaparets. D'arbre a arbre, igual que roba estesa, pengen unes pancartes d'un gust pessim, amb l'agregant, moltes vegades, d'anunciar espectacles i manifestacions que dies ha ja han tingut lloc.

Dubiem que en nom del tipisme puguin ésser defensades totes aquestes coses. El tipisme no està pas renyit amb el bon gust, i allí on hi entri en col·lisió, cal fer prevaler els drets de l'estètica i, si cal, amputar Barcelona de certs costums que si anys enrera li esqueien, avui no escasen gens.

La plaga de les parades de fruita i de bunyols és un dels altres senyals d'aficanisme que enlletgeixen la urbs. Passaríem que en certs paratges semi-suburbials hom tingués una tolerància vers els modestos industrials aquells. Però allò que és inconcebible és que hom els atorgui el permís necessari per a instal·lar-se a la plaça de Berenguer el Gran, a l'ombra dels grata-cels de la Via Lluïana. Precisament en els dies en què el G.A.T.C.P.A.C. exhibí en aquest indret la seva caseta desmuntable, al seu tocant s'estenia una arpillera gran, tota curulla de sindries i melons. Fins hi havia una barraca feta de sacs, dintre la qual devia dormir el venedor.

Barcelona n'és plena d'aquests contrastos. En les avingudes modernes, de tant en tant, paren els firaires més diversos. No és cap atenuant el fet que s'escaigui en festes asenyalades i que la tradició ho hagi donat com a bo.

Suposem que totes aquestes coses estan previstes en les ordenances municipals. Que potser tan sols fent complir les prescripcions establertes, com a art de miracle, la ciutat presentaria una altra cara: una cara neta, magnífica, que no ens faria enrojolar la nostra quan comparem Barcelona amb les grans ciutats que volen ésser centres del món. Potser anem equivocats, i l'ordenancisme urbà no preveu les necessitats de l'estètica. Aleshores caldria que un Ajuntament de bona voluntat procurés posar al dia totes aquestes coses.

I si una reforma de les ordenances municipals no fos suficient per a bandejar la capa de lleïtor que amaga els encisos barcelonins, nosaltres demanaríem la promulgació d'una llei de Defensa de la Ciutat, que fes caure les sancions penals damunt dels salvatges que confonen els nostres carrers i places amb els de qualsevol llogarret africà. — A.

MIRADOR INDISCRET

El nostre concurs de reportatges

La setmana vinent donarem el veredicté del concurs de reportatges que el mes passat organitzàrem i que ha estat objecte d'una tan satisfactòria acollida.

Aquest èxit, realment superior al que comptàvem, ens anima a preveure, per a molt aviat, el planeig d'altres concursos sobre diferents gèneres d'articles que tenen cabuda en les nostres pàgines, com ja prometem en anunciar el de reportatges de coses vistes, amb l'esperança d'obtenir uns resultats comparables al d'aquest.

Un amateur del periodisme

Amb l'aprovació de l'Estatut, Catalunya sembla entrar en un període francament europeitzat. D'ara endavant ja no ens privarem de res. Sense que en tingui, però, la culpa l'Estatut, hom ja es permet organitzar controvèrsies terriblement inflamades entre comunistes i socialistes. La Noche quadrifida de Buenas costumbres polítiques aquesta incorporació catalana a Europa, Carles Soldevila ha aprofitat el tema per a un Full de dietari i El Matí, rosat i eclèctic, es felicita que l'etern candidat i l'home de les cent armilles, hagin lliurat un pugilat oratori en el qual hom ha pogut constatar ben clarament — segons El Matí — el fracàs de tota mena de marxisme, bloquista, socialista, trotsquista i stalinista.

Els felicitats mortals que assistiren a la controvèrsia pogueren constatar dues menes d'exhibicionisme: el del senyor Campalans, amb l'armilla més violada que mai, que s'exhibí com un pou de ciència social mitjançant una voluminosa documentació — llibres, apunts i carpetes — que deixà ben a la vista del públic i l'exhibicionisme de Maurín que es presentà, en un gest olímpic, amb les mans a la butxaca.

El Full Oficial del Dilluns publicà d'aquest acte una ressenya a primera pàgina que tingué la virtut de reconfortar els esperits dels elements de la Unió Socialista de Catalunya una mica pansits pel resultat de la gesta del senyor Campalans. Agraïts, una pena d'unionistes, acordà felicitar el periodista benemerit que n'era l'autor i que naturalment suposaven socialista. El beatífic Ramon — que no havia estat al síndic segons ell — fou l'encarregat de la missió i començà les oportunes recerques per tal d'assabentar-se del nom del periodista.

Hom diu que l'amic de Martí Vilanova, en tornar a la Penya a donar compte de les gestions, digué simplement amb una entonació que, en ell, era tota poètica:

— Mai no hauria cregut que Campalans fos millor periodista que orador.

Candidats a candidat

Quan la Comarca de Barcelona-Ciutat, de l'Esquerra Republicana, es va reunir per tal de confeccionar la candidatura de diputats per al Parlament de la Generalitat, no hi havia manera que els reunits es possessin d'acord referent a les persones que havien d'integrar-la.

Però vetaci que un «comarcà» tingué una idea que merescu que l'entusiasta adhesió de tots. «I si ens hi poséssim tots nosaltres?» Fet! Als cinc minuts hi havia formada una candidatura en la qual figuraven els presidents de tots els Centres d'Esquerra de la Ciutat. Però un dels reunits tingué un escrúpol:

— Voleu dir que no hi ha d'haver el senyor Macià en la candidatura aquesta?

— Té raó... Posem-l'hi.

Però, salta un altre:

— Potser també en Lluhi...

— I En Terradellas... diu un tercer.

— I En Gassol...

— I En Xirau...

Hi anaren afegint dessorats dels primitius aquests noms i d'altres que els semblaren indispensables. El resultat fou una candidatura magnífica... si no fos que hi constaven vint-i-cinc persones, en lloc de les setze reglamentàries.

Nou conflicte. Nova deliberació apassionada... El qui presidia tingué una sortida dictatorial:

— Agafem la llista i, començant per baix, comptem setze noms. Els que quedin fora, quedaran fora.

I sense esperar l'assentiment dels altres comptà fins a setze — just al doctor Basset —, i esborrà d'un cop de llapis els nou noms que restaven apuntats a dalt. L'endemà aquesta candidatura circulava per les columnes dels diaris. Després, naturalment, fou desmentida, car els nou presidents d'entitats esborrats no es conformaren amb un tan singular procediment d'eliminació.

Tàntals de via estreta

La crida que des de Lleida féu el senyor Macià als catalanistes esquerrans perquè ingressin al partit que acabdilla, causà un cert estupor entre els senyors de l'Esquerra Republicana. Per a acabar-los d'exasperar, el senyor Companys ha dit dues o tres vegades als periodistes que a l'Esquerra els primers llocs estan per ocupar.

Un grup de membres dels tercers i quarts equips d'aquest partit ho comentava. El conegut Forcadès, que es trobava entre ells, digué gairebé sospirant:

— No ens ho diran a nosaltres això!

Un diputat que fa de suplent

A l'Agrupació d'Esquerra del Poble Nou va tenir lloc una assemblea extraordinària per tal de nomenar un delegat i un suplent al Congrés de l'Esquerra.

Davant de la insistència d'alguns socis, va caldre fer una votacioneta només que per saber quin era el delegat i qui era el suplent dels dos candidats elegits.

Finalment, després d'una competició aferrissada, va sortir elegit per delegat En Roc Boronat i per suplent el diputat doctor Riera i Punet. Aquesta decisió de l'assemblea va desplaure a aquest darrer:

— Si l'assemblea es torna a manifestar una altra vegada en oposició a la meua persona, me'n vaig a casa i deixo la presidència de l'Agrupació.

Barreja electoral

Segons llista que el corresponsal de Girona ha tramès a un diari d'aquesta ciutat, a la candidatura de dretes per aquella circumscripció, entre la barreja de prohoms de la Lliga i altres elements de dreta, figura el nom d'En Thió i Rodés amb la filiació de tradicionalista i, per tant, monàrquic. I pensar que En Thió i Rodés milita a la Unió Democràtica de Catalunya, partit que gallegen d'ésser anti-carlins i republicans reconeguts!

No és ell tot sol

El director de La Nau ens prega atentament de fer constar que no és únicament, com havíem dit, el ferm catalanista senyor Rafael Morató l'únic suport econòmic de l'esmentat diari, sinó que en aquesta tasca compta amb la col·laboració d'altres persones.

La qual cosa, doncs, fem constar molt de gust.

El Ram de l'Aigua

Les mosses que somien encara cada dia un dictador més o menys corpulent i hirsut i passen les tardes dominicals tancades dintre una torreta dels afores fent sonar la Marxa real al gramòfon, van a la caça de qualsevol notícia de caràcter social o polític que, ben cuinada, pugui contribuir a la campanya derrotista, però no sempre els surt «a pedir de boca».

— Por Dios — exclamava una noia d'aquelles a la Maison Dorée —, no beben aigua, que los obreros del ramo se han declarado en huelga y pueden envenenarla!

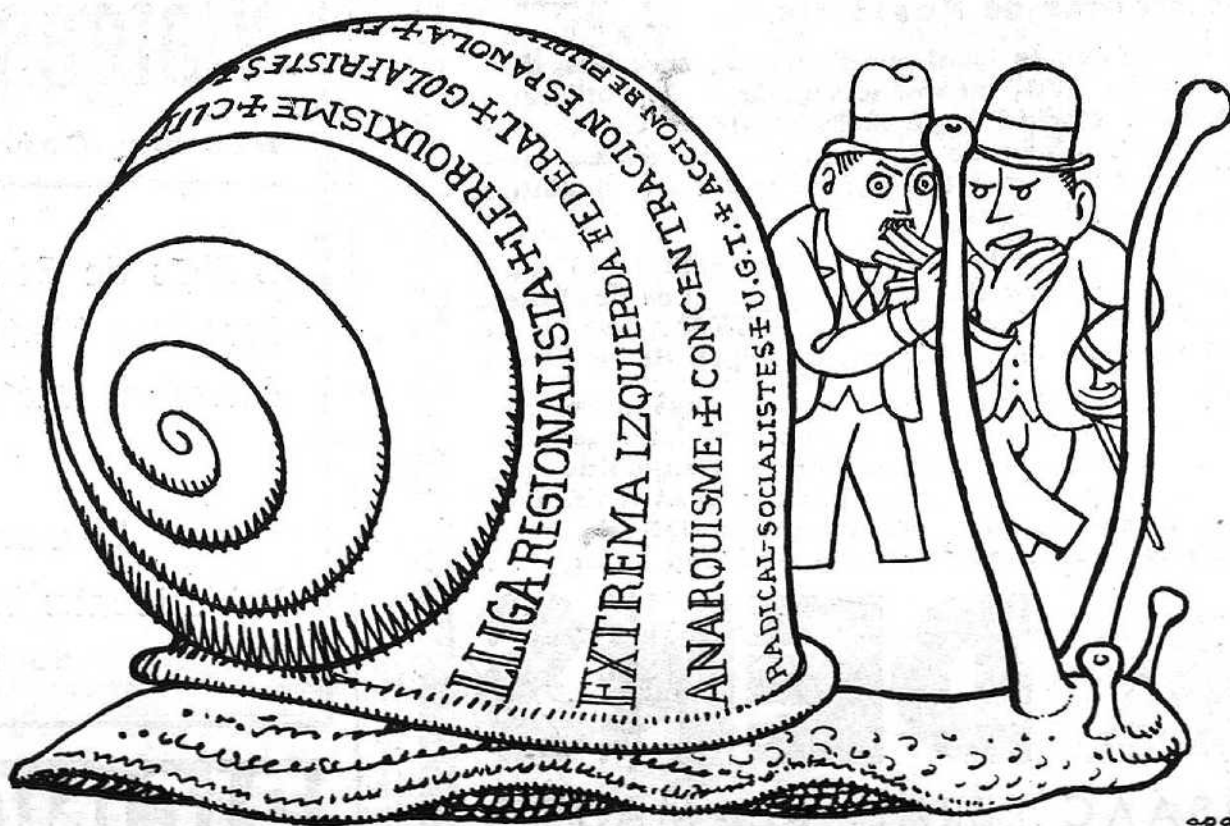
Com que això passava divendres, és evident que la noia s'havia cregut que els obrers del Ram de l'Aigua eren els de la Societat General d'Aigües de Barcelona.

La importància dels detallets

El senyor Millàs-Raurell — al qual la seva curta estatura li permet mantenir per espai de fa vint-i-cinc anys la il·lusió d'ésser el noi prodigi de la dramaturgia catalana —, diumenge passat va estrenar al Círcol de Sans la comèdia que enguany té destinada al Romea.

Alguns amics li feien present llur sorpresa de veure'l donar la primera representació de les seves obres davant d'un públic de festa a la tarda de barriada, compost gairebé exclusivament de dones distretes, parelles d'enamorats i d'un exercit de criatures que s'esbatussaven entre elles, i entraven i sortien de la sala fent impossible l'atenció a l'obra. Millàs els respongué dient-los que abans d'alçar el teló del Romea, volia veure l'efecte de la seva obra damunt del públic; que la representació a Sans era una mena d'assaig general completíssim.

I la minuciositat de l'assaig general era portada fins un tal extrem, que el senyor Millàs-Raurell sortia amantat a saludar al públic cada vegada que els marrecs de la sala, acabat l'acte, cridaven: «L'autor! L'autor!»

— No us espanteu. Aquesta mena de bestioles no acostumen arribar gaire lluny.

Ètica política

Davant les properes eleccions de diputats per Catalunya, s'han desvetllat les ambicions més insospitades i de la manera més poc delicada.

Un dels ambiciosos ha estat el delegat del partit d'Esquerra de Masnou. Aquest senyor, que es diu Eduard Domènech, sollicita i obtingué un vot de confiança del seu Centre de Masnou, per tal de presentar al Directori del partit el candidat que més convingués a la comarca, i el minyó féu tan bon ús d'aquesta autorització, que es presentà ell mateix! Ara els del Centre de Masnou l'han desautoritzat i l'han deixat com nou, però si baden una mica, se'l troben, si no diputat, almenys candidat.

Una sòcia

La «Pàgina Femenina» de La Veu de Catalunya és una de les coses que fan més gràcia. A desgrat d'ésser femenina, l'article frontal va sempre a càrrec d'algun mascle acreditat de la Lliga. La darrera «Pàgina» porta un davantal del senyor Pere Rahola i Molins sobre l'Adveniment de la dona a la vida pública que va causar una certa sensació perquè moltes lectores, posat que han de llegir la «Pàgina» de través, per exigències de compaginació, entengueren que el títol deia Adveniment de la dona pública a la vida.

El més sensacional, però, és un escrit signat per «Una sòcia de la Lliga Regionalista» on afirma que el senyor Cambó «...ha pogut tornar a Barcelona sense recitar ni les seves paraules ni les seves obres. I és per això —afegeix— que el seu arreconament momentani i el d'altres que tenen els mateixos ideals es convertirà, a no trigar i amb l'ajuda de Déu, en victòria definitiva del ben obrar sobre el bell prometre».

Indubtablement la «sòcia» es deu referir a la promesa que feia el senyor Cambó, la vigília de les eleccions d'abril de l'any passat, que a Espanya no hi havia republicans de debò i que era impossible una victòria que ens menés cap a un règim nou.

D'un concurs de cartells

Els de L'Opinió han organitzat un concurs de cartells per anunciar el seu diari. Hi han concorregut més d'un centenar de cartellistes, entre ells el millor i el pitjor de cada casa...

Segons referències, hi ha cada ex-vot que és tot un poema.

Un dels cartells representa un pagès llaurant la terra amb un parell de bous, que miren en l'aire contemplant un parell d'orenetes que a jutjar pel tamany són àguiles formidables, i que porten en el bec uns cartells que diuen: «Llegiu» i «L'Opinió». En Gasch està tan engrescat amb aquest cartell, que ha decidit adquirir-lo pel seu compte, en el cas que no resulti premiat amb les mil pessetes ofertes.

El teatre de putxinell's

Carretades, camionades, de fustes, de ferros, de veles, de caixes. Per un moment, les voreres del carrer d'Urgell semblen escenari d'un formidable desnonament en massa. Passat el moment, però, les fustes, les caixes, els ferros i les veles fan un enorme capgirell, es destrien i es coordinen i neix l'abigarrament de la fira, la vella guàrdia de l'envelat. Totes les puerils temptacions hi són representades: cavallets menjats de misèria, cavallets inflats de luxe, barques, tirs al blanc amb tota la mímica mecànica, conills porquins que donen una sort arbitrària, parades a noranta cinc la peça, verdums profetes, bunyoleries, els innombrables siem-pre toca i, naturalment, els indispensables putxinell's repartits en dos teatres: l'un d'actuació netament catalana; l'altre, potser per fer honor als temps que correm, amb repertori castellà.

Dels dos teatres de putxinell's, n'hi ha un que el veïnatge del Ninot l'espera cada any amb candeletes. Ho diu prou els plens que fa i les llargues cues de gent que espera entrada. És el català. Nosaltres també hi entrem. Ens interessa per tres motius: per saber si la fama és justificada; per veure de prop un públic diguem-ne especialitzat, i per conèixer el tarannà dels titellaires.

Es un ple a vessar; dues centes persones omplen la sala i no totes són xicalla. Hi ha gent de totes les edats i de totes les categories socials. N'hi ha que es veu que han entrat per complaure els menuts, mantenint la gravetat de pares; però la gravetat els va desapareixent en tant que avança l'espectacle i al capdavant ja no existeix. D'altres hi són per gust propi, sense l'excusa dels menuts; hi són, simplement, perquè l'espectacle els interessa i no se'l volen deixar perdre. Interès i atenció. El públic dels putxinell's té aquestes belles qualitats a vegades absents en d'altres més d'home gran: interès i atenció. Cal dir que no sense motiu. En Perico i En Joanet i En Cristòfol i En Banyeta, i tots els altres personatges, es mouen amb una naturalitat i amb un desembaràs que enamora. Ara mateix hi ha una escena de ball: un xotis i una jota. Hom no troba a manca les comes invisibles i inexistents; les passades es fan correctes, les espalltes traduïxen amb tota versemblança el moviment de les comes, i les mans, picant el ritme de la jota, revelen tot l'enginy i tot l'art del titellaire.

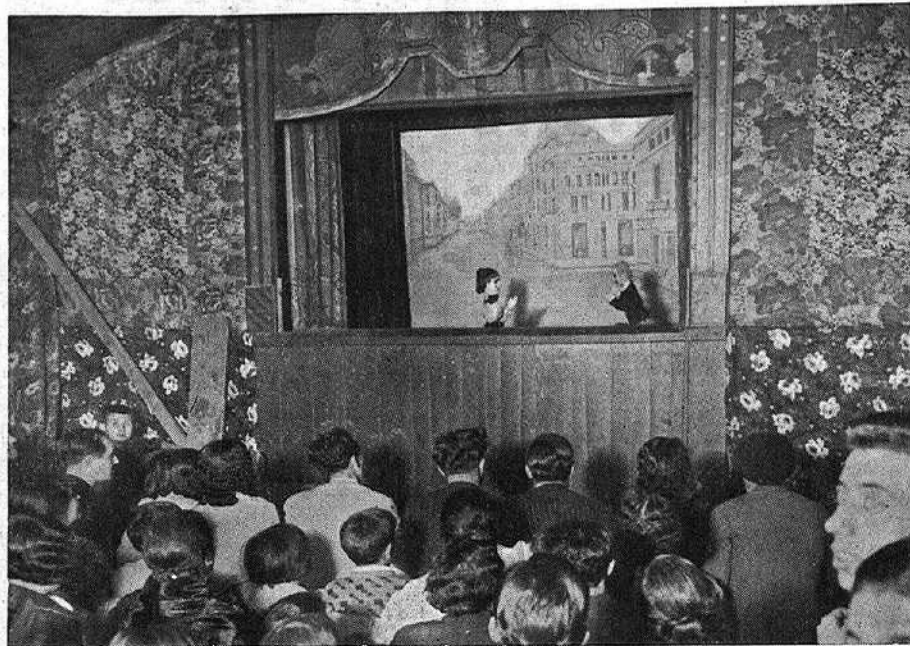
Els gestos fan riure, els acudits són celebrats i les garrotades aixequen el públic; tot el públic, grans i xics. Realment no és hiperbole parlar de l'art del titellaire. Aquest és diu Antoni Faidella i té quaranta anys. Pot fer-ho bé perquè es pot dir que hi ha consagrat tota la seva vida; des dels nou anys que respira l'ambient dels putxinell's

i de set anys ençà que volta Catalunya amb el seu teatre. Ha conegut els grans mestres del ram, de tots ha après i ara fa gala d'un art personalíssim. La seva preocupació: que els titelles no siguin ninots, sinó titelles; que no siguin accionats, sinó que es moguin.

—Em deixeu veure l'escenari?

Ben organitzat. Un telar simplicíssim. Un escenari al qual fóra impròpi d'anomenar «les taules». El decorat, nodrit i força ben fet. Hi ha un primer fons representant

entre bastidors de la tasca d'aquests titelles. És que el putxinellista Faidella té dues gentilíssimes ajudants, filles seves, i si no és una vella amistat com per exemple En Llàzaro, es senten cohibides de treballar davant d'estrany i el treball no els surt tan fi. Es diuen Rosita i Felipa i mouen els personatges amb tota la gràcia d'aquest món. L'escena del ball la fan elles —escena admirable— mentre llur pare fa música amb un acordió.

Els putxinell's d'Antoni Faidella

una plaça. La perspectiva hi és ben cuidada i el color donat amb solta.

—Qui us els pinta, els decorats?

—Jo.

—Vós?

—Gairebé tots. Aquell de l'infern i algun altre me'l he fet pintar; però els altres, tots són meus. Dibuixar i pintar rai! M'ha agradat fer-ho tot en aquest món, fora agafar un picot. Fins tinc títol de xofer. L'hi puc ensenyar...

A fora, aplaudiments d'impaciència. Tornem a la sala perquè la nostra presència a l'escenari podria fer anar les coses de mal borràs. Superstició? Secret professional? Res d'això. Hipòlit Làzaro ha estat espectador

Tota la família viu per als putxinell's i dels putxinell's. Escenari enfora, la porta i la taquilla són ateses per l'avi i la mare; totes les tasques d'escenari endins les fan Antoni i les dues filles. L'organització no falla mai; i és que ultra la jerarquia familiar hi ha l'artística o si voleu comercial. I cal que aquesta organització no falli per les conseqüències deplorabilíssimes que se'n seguirien. El treball no és pas dels més descansats. Ben clar ho diu Rosita: els braços es cansen de tant estar alçats i els dits de tant moure's i la gorja de tant produir sons. No hi fa res. El públic no ha de conèixer mai que els braços es desesmenen...

Antoni Faidella desgrana correntment un repertori de vint-i-cinc obres. Les sap totes de memòria i d'altres que no juga gaire.

—No en llegeixo mai cap, treballant, perquè l'atenció que es posa a llegir no es pot posar als moviments dels titelles. I els titelles no han de semblar mai ninots!...

—Es la seva obsessió; és, millor, el seu credo artístic.

—Demà a la tarda vaig a un pis del carrer de Muntaner. De bolos me'n surten molts i els accepto tots a condició que no em facin perdre cap funció d'aquí. Jo també em dec al públic.

—Un públic alegre, sempre rient.

—O plorant. Ahir, amb El criat fidel, la gent plorava. Sort que després amb el sainet...

Antoni Faidella ha arribat fins aquí: a encomanar les llàgrimes amb els seus titelles. I amb les seves obres, perquè el nostre home és autor de moltes de les que representa i de les que adapta.

—Digueu-me quin és la vostra ruta per Catalunya.

—Tenim casa a Sant Cugat. El magatzem, diguem; hi tinc tot el fustam, els teatres dels bolos... La volta és aquesta: Terrassa, Sabadell, Manresa, Calella, Sitges, Mollet, Granollers, Sant Gervasi, Barceloneta, carrer d'Urgell i Clot. Aquesta volta representa vuit mesos de treball amb el qual guanyar la vida de la família per tot l'any.

Adéu-siau, Antoni Faidella. Els menuts mostraran als ulls la recança de veure-us marxar perquè els heu fet riure a grans riallades; i els grans, quan tornaran a veure el fustam del vostre teatre desmuntat i a punt de marxar, no podran menys de pensar en el vostre art posat al servei de la puerilitat i amb la puerilitat colpidor de les ànimes simples.

JOSEP MIRACLE

L'APERITIV

Monuments. — He llegit que volen fer un monument a don Nicolás Salmerón y Alonso i un altre a don Hermenegildo Giner de los Ríos. He llegit també un comentari del meu amic Carles Soldevila sobre aquests projectes monumentals, al qual no cal dir que tinc el gust d'adherir-me de cap a peu. Està bé un monument a Salmerón, encara que no és d'una gran urgència que diguéssim, però el que no hi ha dubte que pot esperar torn, i un torn tan llarg com es vulgui, és el pobre don Hermenegildo.

Don Hermenegildo ens havia ensenyat Psicologia, Lògica i Ètica a una colla de generacions. En definitiva no ens havia ensenyat res, perquè era un sant home que aprovava a tothom, i en el temps del batxillerat, de la lògica de don Hermenegildo no ens en quedava res, ni aquella mica del corimori d'un examen completament grotesc i ineficaz.

Don Hermenegildo vivia, entre els lerrouxistes, de la fama del seu germà, que a Madrid passava per l'apòstol de les coses més màgiques, més delicades i més plenes de perfum. A l'Ajuntament de Barcelona, don Hermenegildo va ésser un dels que es varen interessar per les coses de la cultura, i es va distingir dels radicals d'aquella època perquè no tenia gana i mai no es va ficar un cèntim a la butxaca que no fos de la seva propietat. Però don Hermenegildo va anar sempre en candidatura, al costat de la gent més nefasta, més indesitjable, al costat dels enemics de Catalunya que no mereixen altra cosa que la nostra més contundent execració. De catalanista no en tenia res. Tampoc era cap geni. Resultava simpàtic, ben educat, i prou.

Jo vaig tenir el gust de dormir una temporada sota el mateix sostre que don Hermenegildo. Era a Madrid, en una dispensa que es deia «La Montañesa: Pensión moderna». En aquesta dispensa només hi vivia gent vestida de dol i de l'any de la picor. Don Hermenegildo, i dues germanes velletes que l'acompanyaven, s'hi feien uns grans tips d'ensiam carpeto-velònic, envorissat d'aquell color verd tendre que tenen les calces dels marrecs que pintava Goya. Don Hermenegildo, les seves germanes i tot l'aire de la dispensa es clavaven al cor amb la tristesa de les coses espanyoles de mig alè i de poca fortuna. Jo vaig abandonar «La Montañesa» al cap de poc temps perquè no m'hi guanyava gens la vida.

Des d'aleshores no vaig veure mai més don Hermenegildo, però puc assegurar que el que feia a l'Institut, a l'Ajuntament de Barcelona i a «La Montañesa» no són mèrits suficients perquè a corre-cuita comencem a picar pedra i a empaitar manobres i paletes, i d'aquí quatre dies ens trobem amb un don Hermenegildo de marbre que tapi la llum del Sol.

Amb això dels monuments, si no hi intervenen els catalanistes de debò, aviat farem riure tots plegats. A veure si després que ens han donat l'autonomia ens convertim en una colònia d'analfabets de la «Institución Libre de Enseñanza».

A Barcelona hem de construir molts monuments, i hem de gastar-hi pessetes perquè facin un gran efecte i perquè tinguin cara i ulls. Però no s'han de repetir les vergonyes de la dictadura i de la poca-solta provincialiana.

Es imperdonable que es parli d'un monument a Giner de los Ríos, i no hagi pensat ningú seriósament a fer un monument monumental a Ramon Llull, que és el pare de la nostra llengua i de la nostra cultura, i és el català més important de totes les èpoques. Si la gent que vol fer el savi i vol remenar les cieres ignora la importància de Ramon Llull, ja podem plegar. Abans que glorificar ningú, el nostre país té de pensar en aquella mena de tabulat sublim que fa cremar dintre una flama d'immortalitat tota la Catalunya gòtica i renaixentista.

Després de Ramon Llull, és imprescindible un monument —i ja cal que s'hi mirin molt en fer-lo— a don Enric Prat de la Riba. No hi ha dretes ni esquerres que valguin; davant de don Enric Prat de la Riba, tots els catalans autèntics només poden tenir un panteix d'admiració il·limitada.

Després urgeixen don Joan Maragall i don Angel Guimerà; després els altres que s'ho mereixin. I cap allà l'any 2850, quan estiguem tips de fer i desfer monuments a tothom, si hi ha un Ajuntament una mica lliu i ple d'aquell laïcisme indocumentat propi dels mestres d'estudi pliocènic, es podrà començar a pensar a erigir un monument a la memòria de don Hermenegildo Giner de los Ríos.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

El curs ja ha comensat

Milers de noves escoles rivalitzen amb les antigues per tal d'escampar la cultura.

ALS MESTRES:

L'èxit de la primera edició, ja exhaurida, del nostre cartell pedagògic sobre higiene de la boca, i la cooperació dels Mestres en aquest gran problema, ens animen a reprendre la campanya. Dens és el dentífric ideal per a donar eficiència a aquets ensenyaments: és un excel·lent dentífric, molt suau i amb gust de menta dolça.

A TOTS ELS MESTRES DIRECTORS QUE ENCARA NO TINGUIN EL CARTELL els oferim com obsequi, un exemplar en català o en castellà, o un de cada manera, de la segona edició, i demés una dotzena de mostres de Pasta Dens.

El cartell nou és igual que l'anterior; en colors, d'un metre per 0,70, muntat sobre tela, amb motlletes de fusta. L'edició és de molts milers. En cas que fos exhaurida abans de fi d'any, ho anunciarem desseguida en els periòdics per tal d'estalviar molèsties als senyors Mestres.

Per a demanar-lo, utilitzeu precisament el cupó ací inclòs (lletra clara; a màquina si és possible). Enganxeu-lo demunt d'una fulla de paper de lletres, amb el membret i el segell del Col·legi.

Fem tramesa dels cartells i de les mostres per correu, certificats; els primers com impresos i les segones com medicaments, segons l'ordre d'expedició que assenyalen en aquest anunci. Tant el franqueig com el certificat són per compte nostre. No teniu d'enviar-nos timbres postals ni cap quantitat.

ORDRE DE TRAMESA DELS CARTELLS I LES MOSTRES

Del 10 al 20 d'octubre: ASTURIÉS, CASTELLA LA VELLA, LLEÓ, NABARRA I EUZKADI.

Del 21 al 31 d'octubre: CATALUNYA, BALEARS I VALENCIA.

Del 2 al 10 de nov.: ARAGÓ, CASTELLA LA NOVA I MURCIA.

Del 11 al 20 de nov.: ANDALUSIA, CANARIES, EXTREMADURA, MARROC I POSSESSIONS.

Del 21 nov. al 31 des. TRAMESA DE LES COMANDES FORA DE TERMINI I DE D'aquest any.

Retalleu i envieu aquest cupó.

Perfumeria Gal.-Isaac Peral, 10.-Madrid.

Sigueu servits de trametre-m gratuïtament i franc de ports amb destí a l'Escola que dirigeixo

... un cartell pedagògic en català

... un cartell pedagògic en castellà.

... Dos cartells pedagògics, un en català i un altre en català (esborreu les línies que no serveixin) i dotze mostres de Dens.

NOM _____

ESCOLA _____

CARRER _____

POBLACIÓ _____

PROVINCIA _____

PASTA DENS

PERFUMERIA GAL.-ISAAC PERAL, 10.-MADRID

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers

Passatges Marítims i Aeris - Viatges a "Forfait"

Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

Excursions en Autocar

Poblet i Santes Creus - S'Agaró - Centre i Sud d'Espanya

Sol·liciti opuscles explicatius

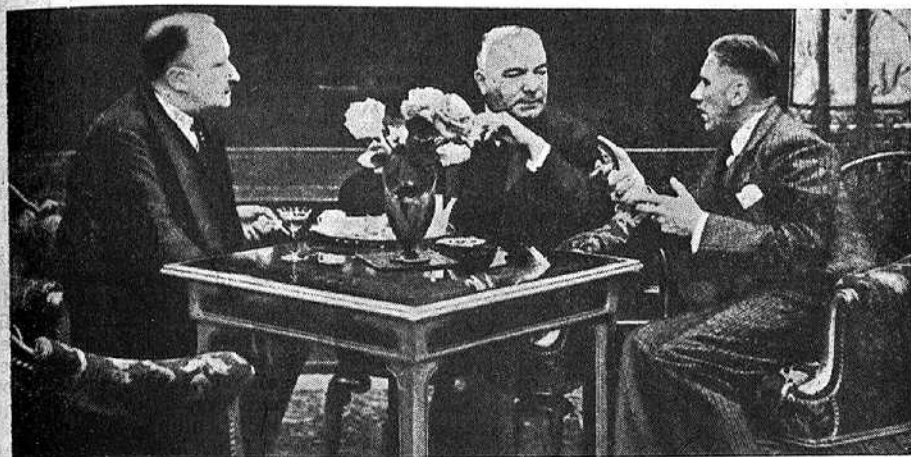
RICINO GOLOSO DELICIOSO PURGANTE

IMPRESSIONS DE GINEBRA

L'Estatut de Catalunya

No pensava anar aquest any a Ginebra com a delegat d'Espanya a la S. D. N., perquè la discussió de l'Estatut de Catalunya a les Corts i les conseqüències polítiques de la seva aprovació m'havien pres el temps del treball preparatori indispensable per a poder assistir a l'Assemblea; però la necessitat dels altres dos Delegats de suspendre la seva estada a Ginebra per atencions urgents dels seus càrrecs, em va obligar a emprendre el viatge per a presidir la Delegació espanyola fins a la clausura

irreparables. Però quan esclata una d'aquestes qüestions, l'aire de la casa no és pas el mateix dels dies ordinaris. S'havia de veure la setmana passada el baró de Rheinbaben, cap accidental de la Delegació d'Alemanya, com maniobrava al moment de la seva ofensiva per a comprendre que la feblesa de la S. D. N. no està en la manca de bona voluntat, ni de talent dels seus homes, sinó en la pressió moral dels pobles que són els que obliguen a posar pel damunt de tot les seves preocupacions d'amor propi.

Els delegats alemanys a la Societat de les Nacions. D'esquerra a dreta: el comte Oberndorff, von Neurath i el canceller von Papen

de la sessió ordinària. Això m'ha permès introduir-me en alguns organismes de la S. D. N. que no coneixia, com el Consell Permanent i els Comitès especials dels quals forma part Espanya, i a la vegada, intervenir en problemes interiors de la institució ginebrina, que tenen una importància decisiva com a material d'experimentació per a situar-se en la política internacional.

L'Assemblea d'aquest any no tenia una gran transcendència, perquè les qüestions greus, com el desarmament i el conflicte de Manxúria, han passat a les Assemblees extraordinàries de les Conferències internacionals convocades expressament. Tot quedava reduït a continuar la discussió anual dels temes d'interès secundari, especialment jurídics i econòmics, que poden ésser base de futurs convenis entre nacions.

Però sempre — i aquest any com els altres — hi ha la possibilitat que de sobte salti damunt la taula un problema inesperat que desvetlli les rivalitats nacionals amb la mateixa passió que en les qüestions més greus. Quan vaig arribar a Ginebra, el problema de l'any ja s'havia plantejat i era el tema de preocupació de totes les Delegacions. Es tractava de la composició de l'alt Secretariat amb motiu de la dimissió del secretari general senyor Eric Drummond, de nacionalitat anglesa. El candidat a la substitució era el secretari adjunt M. Avenol, de nacionalitat francesa, i aquest canvi de nacionalitat en el cap directiu de l'administració provocava una veritable tempesta. Les cinc grans potències volen tenir una participació pràcticament igual en els alts càrrecs que disposen de tots els ressorts de la Societat, i la mateixa pretensió havien formulat els representants de les altres potències que no tenen una representació permanent al Consell.

Explicar detalladament les dificultats per a trobar aquest equilibri de les forces nacionals en l'alt Secretariat que comprèn una dotzena de càrrecs, faria interminable aquesta relació. El cas és que, començada la lluita entre els italians i els Delegats de les petites potències, es va desviar després cap a una ofensiva dels alemanys contra els francesos. Durant molts dies, a raó de dues i tres sessions diàries, aquest afer va passar per totes les situacions dramàtiques d'una batalla entre nacions, fins a encertar els termes d'un compromís que, donant satisfacció a les petites potències amb la creació d'un nou càrrec de Secretari adjunt, deixés les coses de manera que fes possible, en les futures renovacions dels contractes de l'alt personal, donar entrada a un alemany en el lloc d'un funcionari francès. Tot això és complicat amb el fet que la discussió no pren mai l'aspecte concret de la qüestió que realment es debat, sinó que es fa al voltant de normes aparentment inofensives, el resultat de les quals saben tots els que les discuteixen.

No puc negar que la qüestió, un cop coneguda en tots els seus detalls, em va interessar extraordinàriament. La nostra posició, fixada ja amb molta precisió i amb molta fortuna pel Delegat senyor Madariaga, era la d'obtenir la satisfacció demanada per les petites potències; però ultimament aquest resultat als dos dies de la meua arribada en entrevistes particulars amb les Delegacions francesa i txecoslovaca, el problema prenia derivacions que ens deixaven al marge de la batalla i ens permetien presenciar-la sense altra preocupació que donar el vot a tota solució de concòrdia, la dificultat de la qual venia agreujada per tenir d'assegurar la unanimitat del Consell i de l'Assemblea. I aleshores, situat en un lloc d'observació, vaig poder veure el més íntim de la vida ordinària de la S. D. N.

Té aquesta institució un accentuat sentit burocràtic que és un resultat inevitable del seu caràcter de permanència. És impossible que un gran organisme com aquest, cada dia més complicat, deixi d'adquirir un valor per si mateix, independentment de la seva funció política. L'alt personal ha creat, pel plantejament i l'estudi de les qüestions, tot un sistema que permet tenir en compte les susceptibilitats nacionals més extremes i subtilitzar els conceptes i fins les paraules per arribar a incloure tots els aspectes possibles dels problemes. Pel que hi va de nou, té una certa gràcia, propensa a la broma fàcil, aquest bizantinisme amb el qual s'entretenen en les hores calmes una dotzena de professionals que parlen de tot i que sempre en tenen una per dir.

Aquest aspecte de la S. D. N. no és el més interessant, encara que no és despreciable. Gràcies a aquest sistema i a aquests professionals, amb tots els seus defectes i les seves petiteses, s'ha arribat a crear un ambient de correcció, de prudència i de respecte recíproc que fa possible tractar les qüestions més apassionades sense ofenses

Per uns moments s'havia acabat el fer broma fàcil. Ja no es tractava d'una habilitat de professionals. En les paraules del baró hi ressonava tota la remor d'un poble agitat, que és un misteri per tothom i sembla una amenaça per molts. Es veia clar que el motiu de la discòrdia no provocaria una catàstrofe, i tothom estava convençut que la cosa acabaria en un compromís inevitable; però el dramatisme de la situació era el veure front a front els representants d'uns pobles que tenen pendents entre ells greuges que no s'esvaeixen. I per les sales de la S. D. N. passava com una mena d'angoixa, precursora d'una futura impotència davant l'esclat possible d'un odi secular.

Vol dir això que són certes les aprensions d'una nova guerra que turmenten tanta gent? Costa de creure, i a la S. D. N. tothom fa esforços per apartar la terrible visió. Però no sé per què me n'he endut la impressió que la guerra no és un perill pròxim. El que passa és que els alemanys creuen que no són respectats com abans de la guerra perquè no són temuts. Un prejudici ancestral els priva de pensar que puguin ésser un valor universal, malgrat la seva cultura i tota la grandesa de la seva obra, si no poden imposar-se per la por. I tota la seva política internacional gira a l'entorn d'aquesta necessitat física de fer una por sense la qual se senten desamparats.

Tot depèn que els altres s'avinguin, com sembla, a trobar solucions als problemes plantejats de manera que deixi satisfeta aquesta feblesa psicològica de la vella Alemanya que perdura.

Una de les impressions més falagueres que m'emporto de Ginebra és el coneixement que es té i el cas que es fa de la solució donada per la República a la qüestió catalana. Malauradament no vaig arribar a temps per a prendre part en la discussió del tema de les minories nacionals i poder anunciar com una realitat la solució que l'any passat vaig explicar com un propòsit de la República.

Aquella idea que el dia de la votació de l'Estatut vaig exposar en el periòdic madrileny *Ahora* en dir que les Corts Constituents havien lluitat al món una nova fórmula de Dret públic que donaria la volta a tots els pobles per a resoldre molts problemes semblants al nostre, és una idea que es comença a veure realitzada en una part considerable de l'opinió de Ginebra. Fins allí han arribat les paraules de Manuel Azaña, pronunciades des del balcó de la Generalitat, que amplificaren amb la força de la seva autoritat el mateix concepte. Vaig trobar algú que creia imprudent presentar el nostre Estatut com un exemple a seguir per altres Estats d'Europa perquè es tracta d'un problema que afecta en diferents indrets a prop de trenta milions d'homes, i pot resultar perillós que prenguin com a bandera la nova fórmula que no s'ha fet pel seu cas. Però aquest escrúpul és infundat, perquè l'Estatut existeix i és un deure de la República presentar-lo com una de les seves realitzacions.

Per aquest motiu, em va semblar millor que enlloc del discurs que no s'ha pogut fer a l'Assemblea d'aquest any, el Govern de la República comuniqui l'Estatut de Catalunya i els articles de la Constitució que l'han fet possible al Secretariat de la S. D. N. perquè els publiqui al Butlletí Oficial de la institució, on s'inserten totes les lleis especials dels Estats que ho demanen sobre problemes sotmesos a l'estudi de la Societat. Obtinguda des d'ara la conformitat del Secretariat, només manca que el Govern de la República espanyola, d'acord amb les paraules de Manuel Azaña, demani la publicació perquè l'Estatut passi a la documentació oficial sobre el problema de les minories per a les deliberacions de les futures assemblees. I ningú no pot preveure quin paper li està reservat a la República espanyola en la vida internacional per a la solució dels nous problemes de dret públic, quan ja avui en altres matèries ha aconseguit reunir al seu entorn vuit potències no representades permanentment al Consell.

I cal saber que l'obra més considerable, per tots conceptes seriosa, que ha fet fins ara la S. D. N. és la bibliografia importantíssima que ha format i està formant sobre els problemes universals de la vida pública. No deixarà d'ésser un honor per Catalunya i per la República que en aquesta bibliografia, cada dia més extesa entre els homes d'estudi, hi tingui un digne lloc la llei de les noves llibertats catalanes.

AMADEU HURTADO

Mirant a fora

Sir Eric Drummond

Al moment en què Sir Eric Drummond deixa el secretariat de la Societat de les Nacions, és oportú de recordar en quines condicions va obtenir aquest càrrec important.

Era, segons diuen, durant una discussió dels Big Four, els quatre grans. Qui es nomenaria per a un càrrec tan important d'un organisme tan important?

Un moment, Clemenceau, acostant-se a Balfour, li preguntà:

— Qui és aquest que s'asseu sempre darrera vostra?

— El meu secretari — respongué Balfour.

— Em sembla que ja per al càrrec.

— També m'ho sembla a mi.

I Drummond fou nomenat.

Ascens ràpid

Gombos, que acaba d'ocupar la presidència del Consell hongarès, té tota la confiança del regent, l'almirall Horthy.

Aquest l'ha protegit molt, tant que hom conta a Budapest la següent anècdota:

Un matí, el regent convoca Gombos, que llavors era capità. Els dos homes parlen. Tot d'una entra un oficial amb un document per signar. «Sou comandant, Gombos», fa Horthy. Regraciament del cas. Al cap d'un quart, nova entrada de l'oficial amb un altre document per signar. «Sou coronel, Gombos», «Nous regraciament». Al cap d'un altre quart, tercera entrada de l'oficial: «Sou general, Gombos». Regraciament més efusius.

Les males llengües asseguren que Gombos encara allargà l'entrevista prop de mitja hora més, fins que ja esgué segur que l'oficial no tornaria a entrar.

Tot o res

Jimmy Walker va passar per Madrid com un bòlid, sense aturar-s'hi. Venia de Gibraltar, on havia arribat amb el Rex, el vaixell italià que feia el seu primer viatge, deturat per una avaria.

El popular alcalde de Nova York tenia pressa i no podia esperar que el Rex estigués adobat.

A París, de pas cap a Cherbourg, l'esperaven tot de periodistes americans — corresponents de diaris dels Estats Units o redactors d'edició europea — que el saludaven amb alegres «Hello, Jimmy!». Però aquest no semblava gaire satisfet de l'acollida i perdé per un moment el somriure que li hem vist tant vegades al cinema.

— Gràcies a vosaltres — va dir una mica amoscant — ja no sóc res. I no essent res, no tinc res per dir-vos.

Però això durà un moment. Va refer-se a viatjar i va dir, retorbent el seu somriure:

— Una altra vegada que ho seré tot, us ho diré tot.

Que vingui l'autor i ho vegi

El famós cantant Txaliapin roda en aquest moment, a la Costa Brava, el film *Don Quixot*, dirigit per G. W. Pabst.

Tant l'actor com el director tenen fama de mal geni.

L'altre dia ni l'un ni l'altre no arribaven a posar-se d'acord sobre una qüestió de decorat. Cap d'ells no volia cedir i tots dos cridaven.

En fi, al capdavant dels arguments, el cantant exclamà:

— No sou pas vos que maneueu.

— Ni vos tampoc — replicà Pabst.

— Doncs, qui?

— L'autor, Cervantes.

— Doncs que vingui — cridà Txaliapin — i que ens doni la seva opinió.

La sagnia

Segons les estadístiques, la població del Japó ha augmentat cosa de 850.000 habitants cada un d'aquests darrers anys, per terme mitjà.

A Xina passa alguna cosa semblant.

Per ara, únic remei a aquest estat de coses són els terratrèmols, les inundacions, les fams... i la guerra.

Perquè en vista del que passa — i del que es prepara — a Manxúria, xinesos i japonesos podran ocupar unes terres despoblades per la guerra.

Però no hi hauria un altre mitjà d'encabir aquests milions de grocs que no caben a casa seva?

F. C. Metropolità de Barcelona, S. A.

(Transversal)

Gran Metropolità de Barcelona, S. A.

(Gran Metro)

AVIS

Les Direccions d'aquestes Empreses tenen l'honor de posar en coneixement del públic, que des del divendres, dia 14 del corrent, estan oberts al servei EL NOU ACCÉS DE LA PLAÇA DE CATALUNYA (vora Ramblers) i LA GALERIA D'ENLLAÇ AMB EL F. C. METROPOLITÀ DE BARCELONA, S. A. (TRANSVERSAL) i F. C. DEL NORD. Aquesta comunicació a més de l'entregada, permetrà l'entrada i sortida dels senyors passatgers a aquest Metropolità DES DE I FINS QUALESSEVULLA DE LES SORTIDES DE LA PLAÇA DE CATALUNYA.

Barcelona, 13 d'octubre de 1932

Gran Metropolità de Barcelona, S. A.

(Gran Metro)

AVIS

La Direcció d'aquesta Empresa té l'honor de posar en coneixement del públic, que des del proper divendres, dia 14 del corrent, estan oberts al servei EL NOU ACCÉS DE LA PLAÇA DE CATALUNYA (vora Ramblers) i LA GALERIA D'ENLLAÇ AMB EL F. C. METROPOLITÀ DE BARCELONA, S. A. (TRANSVERSAL) i F. C. DEL NORD. Aquesta comunicació a més de l'entregada, permetrà l'entrada i sortida dels senyors passatgers a aquest Metropolità DES DE I FINS QUALESSEVULLA DE LES SORTIDES DE LA PLAÇA DE CATALUNYA.

Barcelona, 13 d'octubre de 1932

LA DIRECCIÓ

L'ESTRUCTURACIÓ DE CATALUNYA

La divisió territorial

En l'estructuració que Catalunya ha de donar-se, una de les qüestions més importants que cal resoldre és la de la divisió territorial de Catalunya. El tema ha estat, d'un temps ençà, força tractat, en conferències i articles periodístics, per persones d'autoritat, i és objecte de l'estudi d'una ponència la qual, en definitiva, és qui l'ha de resoldre.

Aquestes ratlles no tenen per objecte, ni proposar cap solució, ni donar compte del

hom, s'acusava en tractar de comarques poc definides.

Com digué Rovira i Virgili, «el problema comarcal és compost de pols d'arxiu i de pols de terròs, d'història i de geografia». Seguir el criteri històric, tan grat als tradicionalistes no gaire coneixedors de la història, és impossible: al través dels temps, la comarca no ha estat immutuable. Una restauració arqueològica, demés que caldria decidir quina època es restauraria, no coincidiria amb les realitats de la geografia ni les de la vida actual. L'històric fou un criteri molt seguit pels primers comarcalistes. En un pla més científic, fou la geografia física la que serví de base a la delimitació de les comarques.

Però, per a una divisió territorial en vistes a finalitats de govern, cal tenir en compte els factors de geografia humana, els factors econòmics, que creen nuclis, de convergència i d'irradiació alhora, que exerceixen llur influència sobre una extensió determinada.

No és possible, doncs, arrapar-se a un criteri unilateral i procedir segons ell. La tasca de la divisió territorial de Catalunya ha d'ésser fruit d'un aliatge de diversos criteris, tenint també en compte que no és de cap manera convenient un trinxament excessiu del territori de Catalunya, a la qual cosa s'arribaria si calgués fer cas de totes les respectables opinions localistes que no poden haver

deixat de manifestar-se. Per molts, ja sembla que la divisió de Catalunya en el nombre mínim de comarques que imposen els diversos factors que entren en joc, és ja un nombre excessiu. Però res no priva de crear una divisió supercomarcal agrupant-les.

Cal també tenir present que, així com al llarg de la història s'han desplaçat les divisions de la terra catalana, poden encara, temps a venir, sorgir nous factors que facin envellir alguna divisió comarcal, però aquesta eventualitat d'una rectificació serà més esvaïda com més encertada sigui la divisió que s'estableixi, com menys arbitrària i teòrica sigui.

Naturalment, qualsevulla que sigui la solució que s'adopti, topirà amb crítiques, per més atinada que sigui. Però això és inevitable i no pot ésser cap obstacle seriós per resoldre un problema prou estudiat perquè pugui trobar una solució adequada.

JUST CABOT

NOTA. — El mapa que il·lustra aquest article no té sinó un valor informatiu; és la divisió que proposà el geògraf Pau Vila en la seva conferència a la Casa del Vallès, editada, junt amb les altres dedicades a la mateixa qüestió, en el volum *El problema comarcal de Catalunya*.

Tramvies de Barcelona, S. A.

Vencent el 1.º de novembre pròxim els cupons núm. 28, emissió 1925, i núm. 10, emissió 1930, de les Obligacions al 6 per 100 d'aquesta Societat, s'informa als senyors tenedors que el pagament dels expressats cupons quedarà obert des de l'esmentat dia, a raó de 750 pessetes per cupó, deduint pessetes 1'100 pels impostos del Tresor, en les següents cases de Banca:

A Barcelona: S. A. Arnús-Garf i Banca Marsans, S. A.

A Madrid: Banco Internacional de Industria y Comercio i Banco de Vizcaya.

A Bilbao: Banco de Vizcaya.

A València: Banco de Vizcaya.

Barcelona, 15 d'octubre de 1932.

El Director General,
ALFRED ARRUGA

Companyia General de Tramvies

Vencent el 1.º de novembre pròxim el cupó núm. 53 de les Obligacions al 4 per 100 d'aquesta Companyia, s'informa als senyors tenedors que el pagament de l'expressat cupó quedarà obert des de l'esmentat dia, a raó de 10 pessetes, deduint pessetes 1'625 pels impostos legals, en les següents cases de Banca: S. A. Arnús-Garf, Banca Arnús, S. A. i Crèdit Lyonnais.

Barcelona, 15 d'octubre de 1932.

El Director,
ALFRED ARRUGA

Múrcia, exportadora d'homes

Sota aquest títol, MIRADOR començarà a publicar, la setmana vinent, el primer dels tres reportatges que el nostre col·laborador CARLES SENTÍS ha escrit en viatge especial sobre l'emigració que despobra Múrcia i crea barriades senceres d'immigrants en poblacions de Catalunya i del Migdia de França.

AUTOBUSOS ROCA

Aquesta empresa té el gust d'anunciar al públic que, des del dissabte propassat, la línia Hospital de Sant Pau a Urgell-Provença, quedà allargada fins a l'Avinguda de Francesc-Layret (Paral·lel), en front del carrer de Sant Pau.

Preu únic del trajecte Urgell-Provença a Paral·lel, 10 cèntims

Primera sortida de Paral·lel. 6'44

Darrera sortida de Paral·lel. 22'29

Barcelon, 14 d'octubre de 1932

L'Empresa

EL CINEMA

Dues pel·lícules

Sternberg. Marlene Dietrich

Hi ha un tràfec i una animació extraordinària a l'estació de Pequín a l'hora de sortida de l'express de Xangai. Una gentada enorme envaeix els vestíbuls i les andanes. Sembla una nova Babel. Entre aquella multitud heteròclita distingim unes persones que ens són familiars. Una darrera l'altra puugen al tren. Hi ha, Warner Oland, un traïdor ple d'astúcia; Clive Brook, el

un Murnau, un Seastrom poden haver guanyat a Amèrica. Sternberg, que comença esplèndidament, sembla ara passar per una depressió artística inexplicable.

Marlene Dietrich viatja amb un guardarroba que és tot un magatzem, la qual cosa li permet exhibir a cada escena noves toïlletes, totes elles en un estil capriciós, que criden força l'atenció. A remarcar també que en mantenes escenes els extras que fan de xineses es comporten envers la star

Marlene Dietrich i Anna May Wong («L'express de Xangai»)

gentleman sempre aplomat i equànim, i Marlene Dietrich, ara Xangai Lili, la dona equívoca i fantàsticament capritxosa. El senyal de marxa ha sonat. L'express surt cap a Xangai. Hi ha flotant per l'ambient rumors de guerra civil a l'interior. Els nervis estan en tensió. Som davant d'un començament de film que sembla anunciar alguna cosa fortament emotiva. Sternberg té a les seves mans un motiu excel·lent i un material també excel·lent. I veurem que mentre té les mans lliures, treballa amb aquella destresa que tant li hem admirat.

El motiu és excel·lent, hem dit. Malauradament, Sternberg s'oblida massa aviat del motiu que el títol del film promet, per ocupar-se de Xangai Lili i de l'anècdota que ha farcit entorn de l'heroïna encarnada per Marlene Dietrich.

Aquesta anècdota no porta per res la marca del Sternberg que a nosaltres pot interessar-nos. Del Sternberg creador, humà i original que en altre temps es revelava amb *Els molls de Nova York* o *La llei de la xurma*. No, aquesta anècdota reproduceix amb una manca d'imaginació, i el que és pitjor, amb una manca d'humanitat que ens deixa perplexos, els llocs comuns més repetits de les històries americanes d'amor i d'espionatge.

Parlant de *Fatalitat* indicàvem la pertorbació que Marlene Dietrich semblava portar a l'art de Sternberg. Ara podríem confirmar i afirmar aquelles indicacions. Passem de llarg tanmateix i evitem repetir-nos. Heus ací com Sternberg es recolza còmodament damunt alguns clíxés estereotipats de la producció americana banal. No hi ha invenció, no hi ha força. Sternberg s'americanitza en el mal sentit de la paraula. En el mal sentit de la paraula, ens cal precisar, ja que nosaltres no tenim ni l'anyanament aquella prevenció contra el film americà que semblen tenir molts dels que ens volten. Al contrari, ho hem repetit una pila de vegades, a Amèrica sembla haver-hi el secret de moltes coses vitals per a la grandesa i prosperitat del cinema. Però d'altra banda som davant del cas d'un home que s'abandona, i aquesta renúncia no ens reporta cap avantatge. Un Lubitsch,

que és Marlene, com un extra deu comportar-se amb una star.

Els enamorats del cinema, els capaçes d'apreciar la tècnica material tindran ocasió, tot veient el film, de constatar quina rara perfecció de *métier* són capaçes d'aconseguir a la Paramount, treballant amb un home hàbil com és Josef von Sternberg.

Rutmann - Schumann

En la propera sessió MIRADOR presentarem un film de curt metratge de Rutmann titulat *Nocturn*. És un film remarcable que es situa sota la mateixa inspiració que ens valgué d'Eisenstein, la seva *Romansa sentimental*. És a dir que Rutmann ha estat temptat per la idea de cercar una correspondència cinematogràfica a una música donada. Res d'una explicació, res d'una anècdota més o menys traçadament superposada a una audició simfònica. Res de tot això, i amb tot una preocupació seriosa i fecunda. Rutmann ha cercat una equivalència visual al *Nachstück* de Schumann. Paisatges, jocs d'aigua, imatges mogudes que tracten de reproduir en el pla visual el moviment, adés agitat, adés apaïgat, del cèlebre *Nocturn* de Schumann. L'acord és a estones perfecte. És un *tour de force* tècnic que després de tot no ha de sorprendre'ns tractant-se de l'autor de *Melodia del món*. Encara que treballant al marge del cinema d'anècdota, Rutmann treballa enormement per a la perfecció cada volta creixent del cinema autèntic. Els seus estudis — *Melodia del món*, *T. S. F.* i *Nocturn* — signifiquen obres de cinema pur, en el sentit que en elles el més gran plaer resulta del moviment i encadenament de les imatges.

Proseguint en aquesta ruta, ara ha anat a cercar el guió d'una nova estructuració d'imatges en una composició musical. Si en *Romansa sentimental* algunes imatges volien ésser vagament evocatives, aquí no hi ha res d'això. Per bé que la composició pianística de Schumann comporta, com a bona música pejorativament romàntica, una forta tonalitat expressiva, Rutmann no ha realitzat sinó un joc abstracte. Un film quasi pur, sense altra preocupació que aquelles que responen a la qüestió del moviment i del ritme.

Al nostre entendre Rutmann ha reeixit una vegada més. És un plaer copsar aquell acord realitzat entre el so i la imatge i realitzat amb tanta finesa. Podreu convenir-vos-en vosaltres mateixos veient aquest petit film quan s'estrenarà, que serà molt aviat.

J. PALAU

Sessió "Mirador"

La nit de divendres de la setmana vinent, al cinema Fantàsio, tindrà lloc la primera sessió de cinema de les que MIRADOR organitzarà aquesta temporada.

Els nostres amics saben perfectament el criteri de selecció que han tingut sempre les sessions per nosaltres organitzades, encara que el caràcter d'aquestes hagi canviat. Començarem presentant films als quals no s'havia fet la justícia que calia; ferem conèixer les provatures de productors independents designades sota el nom de «films d'avantguarda»; donarem els primers films russos projectats a Barcelona i presentarem el primer film rus sonor. Organitzarem una revisió del cinema mut a base de les obres més destacades d'aquella època que ja ens sembla remota. D'una de més remota encara, la que es podria dir la prehistòria del cinema, exhaurim el que trobarem de més característic, alhora que de més demostratiu del rapidíssim avenç del cinema. Amb els reportatges retrospectius, d'un interès històric i documental vivíssim, que complementarem les nostres sessions, hem procurat els materials per a una cinemateca cridada a prestar gran servei.

Enguany, com començarem amb la presentació d'*Alleluia* i d'*El camí de la vida*, volem presentar, d'entre la producció contemporània, aquelles obres que passaran sens dubte a formar part dels «clàssics del cinema», és a dir, obres de vàlua reconeguda, de les quals es parlarà sempre com dels exponents més alts de l'art cinematogràfic.

El film que presentem la setmana vinent, *Noies d'uniforme*, pertany indiscutiblement a aquesta alta categoria de films, que ells sols sostenen el prestigi de la cinematografia en tant que art. I això no vol dir que sigui un film susceptible d'interessar un públic reduït. Al costat de l'èxit de crítica que l'ha acollit en els països on s'ha projectat, cal posar l'èxit de públic que senyalen els fets d'haver obtingut el major nombre de vots en el referèndum organitzat a Alemanya i els cinc mesos seguits que ha figurat al cartell d'un cinema de París, d'on ha passat als altres cinemes.

A l'Administració de MIRADOR es reben encàrrecs de localitats per a aquesta sessió del dia 28.

Principal Palace
i
Cinema París

GRANDIÓS ÈXIT
de la formidable pel·lícula

Producció nacional en espanyol

Al PRINCIPAL PALACE, junt amb
"Carceleras", s'estrenarà la deliciosa
opereta

EL PARAISO DEL VALS

per la famosa artista
CHARLOTTE SUSA

Dues exclusives de Balart i Simó

"NOIES D'UNIFORME"

Significació i valors d'un film

Després d'haver-hi romàs alguns mesos, el film *Noies d'uniforme* ha deixat les cartelleres del cinema Marigny per tal de córrer a la recerca d'un públic més vast i més heterogeni. Arribarà a Espanya dintre de poc (MIRADOR l'anuncia, he vist, pel dia 28) i és de desitjar que el nostre públic sàpiga apreciar els valors que tan netament es perfilen en aquest film alemany.

Voldríem que els nostres espectadors es detinguessin atentament en els aspectes de

ducció aqueixa absència de capital i de supervisors, tot aquell grup sovietitzat que s'encarrega de la seva realització ha pogut manifestar-se lliurement. Heus ací per què una nova forma de producció cinematogràfica ha pogut oferir un film de formes i tendències noves.

En el moment més agut de la crisi alemanya, els estudis cinematogràfics romànien tan inactius com les mateixes fàbriques. Aquest fet deixà molta de gent sense

De «Noies d'uniforme»

significació política i social de *Noies d'uniforme*, i que la producció de Leontine Sagan no fos acollida amb l'arronçament d'espallles amb què gairebé sempre ho han estat les bones obres cinematogràfiques. També desitgem vivament que el seu èxit no es reduïxi a un públic d'iniciats.

Perquè *Noies d'uniforme* mereix la major cura i les millors atencions. Cura en el llançament, en la forma publicitària, en la presentació al públic. I atencions, d'aquest mateix públic, envers una obra cinematogràfica que marca una nova etapa en la producció capitalista i que afirma, amb els seus esponsorosos resultats, una forma de gran esdevenidor: la unificació d'artistes i artesans cinematogràfics en completa llibertat d'acció. Això és: lliures de la vigilància de l'empresa, del jou financer, mortífer gairebé sempre de les idees que considera perilloses i defensor de la rutina.

Per això *Noies d'uniforme* només s'ha pogut produir en la forma que s'ha produït. Si tots els elements que han contribuït a la seva realització no haguessin posseït la llibertat de què fruïen, ni haguessin estat animats per una situació semblant, en lloc d'haver ofert un film de tesi amb arrels humanes, haurien construït una opereta. El seu assumpte, en mans d'una casa productora qualsevol, hauria resultat una comèdia picaresca i no un drama com el que se'n ofereix. Aquest grup de noies, segrestades per una rutina, no hauria aparegut a la pantalla amb aquell uniforme antipàtic i inellegant per la gent que vol el «bonic» i el *sex appeal*; amb aquells gestos ingenus i aquells problemes essencials i dolorosos que provoca llur reclusió. En una paraula, *Noies d'uniforme*, en mans del departament de scenarios d'una gran productora, hauria estat un film de *girls* i de *flappers* i no d'aquelles sacrificades a un règim — auster i antinatural — en llurs moments més delicats. Però el fet d'haver-hi en la seva pro-

ducció aqueixa absència de capital i de supervisors, tot aquell grup sovietitzat que s'encarrega de la seva realització ha pogut manifestar-se lliurement. Heus ací per què una nova forma de producció cinematogràfica ha pogut oferir un film de formes i tendències noves.

En el moment més agut de la crisi alemanya, els estudis cinematogràfics romànien tan inactius com les mateixes fàbriques. Aquest fet deixà molta de gent sense treball, i necessitada d'ell per sostenir-se. En mig d'aquestes interminables esperes quotidianes — sofertes en comú — algú llança la idea de realitzar un film per compte propi, ja que entre els elements d'aquesta borsa cinematogràfica de sense feina hi havia els elements necessaris per a la seva realització. Directors, actors, operadors, decoradors, maquilladors, muntadors, electricistes, figurants, sastres, fusters, paletes — tota aquesta bigarrada i heterogènia barreja de professions i oficis necessària al cinema — es movia en mig d'una franca i desesperada companyonia. Només mancaven estudis. Però aquests podien aconseguir-se mitjançant una intervenció en el negoci. Mancava també aquell «director de producció» que les grans empreses col·loquen al costat del realitzador perquè aquest no s'aparti molt del pressupost i del pla fixats. Però en aquesta ocasió, el productor era el realitzador (en totes les seves fases) i no feia falta. (Amb tot, s'ofertà a Karl Fröhlich — que cedí els estudis — la supervisió. Però Fröhlich no tenia confiança en tota aquella gent mig anònima i no volgué comprometre el seu nom. Fou més tard, quan la premsa i el públic alemany manifestaren llur entusiasme per *Noies d'uniforme* que accedí a «avaloritzar» la pel·lícula amb la seva supervisió o direcció artística.

Noies d'uniforme ha estat el més autèntic esdeveniment cinematogràfic ofert darrerament pel cinema capitalista. El film mereix aquesta significació, aquesta singularització de cosa amb valors autèntics en mig de l'allau d'operetes, de films militaristes i de drames policíacs. L'interès desvetllat pel film de Leontine Sagan és molt a prop del que desvetllaren un dia els millors films soviètics. En *Noies d'uniforme*, per damunt de la seva bona fotografia, dels seus bons decorats, de la seva bona interpretació, de la seva realització específica cinematogràfica, és un document i conté una idea, un sentiment, un sentit de defensa de l'oprimit, que només trobem en les pel·lícules russes i que els altres realitzadors — obligats per les pròpies limitacions o les posades per l'empresa — separen de llurs obres perquè aquests temes fonamentals van contra les rutines instituídes.

JUAN PIQUERAS

París, octubre de 1932.

Una opereta

Amb bona música...
sense estridències de
jazz-band...
Plena d'entremaliadures... Divertida...
Alegre...

Una obra mestra!

MAM'ZELLE
NITOUCHE

L'ope eta que ha batut el
rècord de recaptacions de
guixeta a França

Divendres, nit: Estrena al

TIVOLI

PUBLI-CINEMA

Passeig de Gràcia, 57

Telèfon 79681

Sessió continua de 3 a 8 i mitja i de 10 a 12 nit

NOTICIARI FOX

Reportatge Cineac

Llacs de cinc dits

(Documental)

Exit de la Catifa Mágica Fox

En el vell Mèxic

ESPECIALITAT
EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Marlene
DIETRICH
CLIVE BROOK

Director : Joseph von Sternberg

Un film «Paramount» que han vist al
COLISEUM
milers d'espectadors i tots en parlen bé